

УДК 37.016:91

Любов ВІШНІКІНА

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри географії та методики її навчання Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
e-mail: lpvishnikina@gmail.com

МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ПРЕДМЕТНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

У статті схарактеризовано особливості методики здійснення контролю рівня сформованості предметної географічної компетентності учнів у процесі компетентнісного навчання географії, розкрито зміст поняття «компетентнісний контроль» як категорії компетентнісного навчання географії, названо функції такого контролю. У роботі висвітлено сутність методів, дидактичних видів, організаційних форм і способів компетентнісного контролю навчальних досягнень учнів із географії. Особливу увагу приділено різноманітним прийомам перевірки й оцінювання рівня сформованості таких предметно-географічних компетентностей учнів як знання, вміння й навички; схарактеризовано різновиди прийому нестандартного колективного контролю – експрес-змагання та громадський огляд знань.

Ключові слова: компетентнісний контроль; методи, дидактичні види, організаційні форми і способів компетентнісного контролю; прийоми перевірки та оцінювання предметно-географічних компетентностей учнів.

На сучасному етапі розвитку географічної освіти, який можна назвати компетентнісно-орієнтованим, основним критерієм визначення навчальних досягнень учнів є рівень сформованості їхніх ключових, міжпредметно-інтегральних та предметно-географічних компетентностей. У своїх попередніх працях, присвячених обґрунтуванню методичної системи формування предметної географічної компетентності учнів (ПГКУ) і її складників, ми аналізували зміст та структуру такої компетентності й методику її формування [1]. Втім варто зазначити, що ефективність реалізації компетентнісного підходу до навчання географії значною мірою залежить від комплексного й системного контролю рівня сформованості окремих предметно-географічних компетентностей учнів. До цих компетентностей належать географічні знання, географічні вміння і навички, досвід творчої діяльності учнів з географії, емоційно-ціннісне ставлення до довкілля й людської діяльності у ньому та географічне бачення світу [3].

З огляду на основні положення дидактики географії, контроль є обов'язковим складником процесу навчання географії й організується та проводиться вчителем на основі

виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень, які структуровані в чинній навчальній програмі з географії. За умови правильної організації навчально-виховного процесу контроль сприяє розвитку пам'яті, мислення й інтелектуальних умінь школярів. Він допомагає вчителю здобути об'єктивну інформацію (через зворотний зв'язок) про перебіг і розвиток навчально-пізнавальної діяльності учнів [2].

Останнім часом питання перевірки і оцінювання навчальних досягнень учнів, які власне є складниками контролю, розглядалися у працях О. Вишневського, Н. Мойсеюк, В. Бондаря, І. Малафійка, С. Пальчевського, І. Підласого, О. Савченко, М. Фіцули, В. Чайки, В. Ягупова та ін. Різні аспекти проблеми контролю навчальних досягнень учнів з географії аналізувалися багатьма науковцями та вчителями-практиками. Найбільш докладно такий аналіз було здійснено В. Коринською, В. Корнеєвим, М. Откаленко, В. Пятуніним, О. Топузовим, Й. Шиповичем, В. Яценко та ін.

Проте підходи до перевірки й оцінювання рівня сформованості предметної географічної компетентності учнів широкого загалу науковців, методистів та вчителів доволі

неоднозначні. Саме це зумовлює нагальну потребу у подальших дослідженнях, пов'язаних із розв'язанням проблеми контролю навчальних досягнень учнів у процесі компетентнісного навчання географії в сучасній школі.

Метою нашої статті є висвітлення основних положень методики контролю рівня сформованості ПГКУ, що були апробовані у процесі нашого дослідження.

Насамперед варто зазначити, що компетентнісна географічна освіта зорієнтована на отримання учнями сукупності географічних знань, умінь і навичок, специфічного географічного мислення та установок учнів, сформованих на певному рівні на підґрунті здібностей та життєвого досвіду школярів, що необхідні для їхньої оптимальної діяльності у довкіллі й передбачення наслідків такої діяльності [2]. Компетентнісний контроль – це обов'язковий складник процесу компетентнісного навчання географії, який забезпечує наскрізний зворотний зв'язок між учителем і учнями. Під час перевірки й оцінювання навчальних досягнень школярів (рівня сформованості ПГКУ) застосовуються різноманітні методи, прийоми, форми, способи й види контролю.

Контроль навчальних досягнень учнів як органічна частина загального процесу навчання географії може здійснюватися на всіх його етапах. Однак повністю всі функції контролю, а саме – мотиваційна, діагностувальна, стимулювальна, навчально-перевірвальна, коригувальна, розвивальна, прогностична й виховна – реалізуються на спеціально організованому, самостійному етапі. Основною метою такого етапу є не лише перевірка й оцінювання, а й корегування та вдосконалення відповідних компетентностей учнів задля спонування й налаштування їх до прийняття нового географічного матеріалу.

Методи компетентнісного контролю навчальних дій і досягнень учнів з географії визначаються заданим рівнем самостійної навчально-пізнавальної діяльності, на якому школярі виконують контрольні завдання. А отже, це:

1) метод репродуктивного контролю, за допомогою якого контролюється міра відповідності рівню діяльності учнів, що забезпе-

чує: розпізнавання географічного навчального матеріалу й відтворення результатів його засвоєння; знання фактичного географічного матеріалу, типових планів і характеристик; розуміння географічних понять і термінів тощо, а також уміння виконувати дії за запропонованим зразком;

2) метод продуктивного контролю, який використовується для контролю школярів на: здатність відтворювати результати самостійного засвоєння географічних знань і умінь та застосовувати їх у змінній ситуації; уміння реалізувати здобуті знання на практиці; спроможність здобувати нові знання, наводити приклади, розпізнавати об'єкти, процеси та явища довкілля за аналогією;

3) метод проблемного контролю, за допомогою якого перевіряється й оцінюється рівень здатності самостійного застосування здобутих знань і набутих умінь учнями за умови виникнення суперечності в конкретизованій проблемній ситуації та міра їхнього вміння виявляти й пояснювати географічні причинно-наслідкові та просторові зв'язки в довкіллі (у межах запропонованої проблемної ситуації);

4) метод творчого (дослідницького) контролю, який є інструментом перевірки й оцінювання рівня спроможності школярів: самостійно встановлювати географічні причинно-наслідкові й просторові зв'язки; робити узагальнення й висновки; застосувати здобуті географічні знання та сформовані вміння у проблемній ситуації, яку вони мають самостійно виявити й розв'язати, що й має відобразити їхню міру сучасного географічного бачення світу.

Дидактичні види компетентнісного контролю навчальних досягнень школярів з географії визначаються місцем цих видів у навчальному процесі й обсягом знань і умінь, що перевіряються. Залежно від дидактичної мети вирізняють такі зазначені види контролю, як: попередній, поточний, тематичний (періодичний) і підсумковий.

Попередній контроль має діагностичний характер. Перед вивченням певної теми, засвоєння якої ґрунтується на вже розглянутому матеріалі, учитель мусить з'ясувати рівень розуміння учнями опорних географічних

знань й актуалізувати їх задля того, щоб з'ясувати стан готовності школярів до сприймання нового матеріалу й успішного руху вперед. Цей контроль може проводитися як бесіда, фронтальне опитування, географічний диктант чи тест тощо.

Поточний контроль передбачає перевірку й оцінювання якості засвоєння знань і вмінь учнів у процесі вивчення тематичного блоку географічного навчального матеріалу. Проводиться він зазвичай у першій половині уроку – для виявлення рівня засвоєння попереднього матеріалу або наприкінці уроку – для з'ясування ефективності роботи школярів під час уроку (у будь-якому разі – як усне опитування, робота з картою, тест, виконання пізнавальних завдань тощо).

Тематичний (періодичний) контроль – це перевірка й оцінювання рівня знань, умінь і навичок учнів в обсязі тематичного блоку географічного навчального матеріалу. Він проводиться після закінчення вивчення такого блоку на уроках контролю й корекції навчальних досягнень школярів зазвичай як письмова фронтальна й індивідуальна перевірка, робота на контурних картах, контрольне виконання фрагментів поточних практичних робіт, створення чи відтворення графічно-знакових моделей, тесту, усний взаємоконтроль тощо.

Завдання підсумкового контролю – з'ясувати рівень засвоєння учнями географічного навчального матеріалу у кінці семестру, навчального року або після вивчення всіх шкільних курсів географії. Він проводиться за допомогою комбінування елементів тематичного контролю, заліку, іспиту чи зовнішнього незалежного оцінювання із застосуванням тестування.

Організаційні форми компетентісного контролю досягнень учнів визначаються характером організації перевірки знань, умінь і навичок школярів та представлені фронтальним, індивідуальним, диференційовано-груповим і колективним контролем.

Індивідуальний контроль передбачає перевірку й оцінювання навчальних досягнень кожного учня окремо за індивідуальними завданнями чи запитаннями. Фронтальний контроль здійснюється одночасно для всього

класу чи великих груп школярів (за варіантами) на основі однакових запитань чи завдань. Диференційовано-груповий контроль полягає в тому, що вчитель готує запитання чи завдання різного рівня складності, які відповідають можливостям учнів, що належать до умовних груп, визначених учителем за рівнем сформованості географічних знань і вмінь школярів. Варто наголосити, що при цьому учні мають самостійно обирати посильний для них набір контрольних випробувань з метою отримання відповідної, наперед визначеної кількості балів. Колективний контроль ґрунтується на взаємоперевірці результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів і передбачає звітування школярів перед однокласниками й відповіді на їхні запитання, проте оцінювальну функцію при цьому виконує учитель.

Розрізняють також способи компетентісного контролю навчальних досягнень учнів з географії, а саме усного, письмового (зокрема тестового), графічно-знакового та комп'ютеризованого контролю.

Спосіб усного контролю тривалий час був найпоширенішим у шкільній практиці. Відповідаючи на запитання усно, учні вчать логічно мислити, аргументовано висловлювати свої думки й набувають досвіду доводити свої погляди.

Спосіб письмового контролю полягає в письмовій перевірці географічних знань і вмінь школярів. Визначаючи обсяг письмової контрольної роботи, слід урахувати потрібний для її виконання час: відповідно до призначення вона може тривати від 3–5 до 20–25 хвилин.

Отже, контрольна письмова робота має містити запитання й завдання для перевірки та оцінювання різних видів знань і практичних умінь учнів. За її результатами вчителі мають змогу аналізувати якість навчальних досягнень школярів, уживати заходів з усунення їхніх помилок і недоліків та корегувати подальший процес навчання географії. Проведення такої контрольної роботи дає змогу за короткий час перевірити знання та вміння багатьох учнів, оцінити й зберегти результати перевірки та виявити деталі й неточності у відповідях учнів, проте такий

письмовий контроль достатньо часто може виявити лише рівень засвоєння географічного навчального матеріалу, а не здібності школярів. Тож слід уникати письмових запитань і завдань, що вимагають лише механічного запам'ятовування й відтворювання фактичного матеріалу без його аналізу.

Різновидом письмового контролю навчальних досягнень учнів з географії є контроль, що здійснюється за допомогою письмових тестових завдань і який буде розглянуто окремо.

Спосіб графічно-знакового контролю передбачає перевірку й оцінювання: виконання учнями завдань на контурній карті та інших картографічно-геоінформаційних моделях; побудови ними таблиць, графіків і діаграм, а також створення школярами структурно-логічних і комбінованих моделей, що відображають певні взаємозв'язки між географічними об'єктами, процесами та явищами.

Спосіб комп'ютеризованого контролю вможливує застосування до всіх учнів стандартизованих підходів, що забезпечується використанням однакових за кількістю й складністю контрольних запитань і завдань. Хоч аналіз учнівських відповідей і результатів роботи, вивід і фіксація оцінок тощо здійснюються за допомогою відповідних програмно-забезпечувальних засобів навчання, загальні вимоги до перевірки й оцінювання навчальних здобутків школярів залишаються такими ж, як і до інших способів контролю.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, підвищення їхнього інтересу до навчання географії та поліпшення успішності школярів використовують різноманітні прийоми перевірки й оцінювання рівня сформованості знань, умінь і навичок учнів. Ці прийоми контролю навчальних досягнень передбачають поєднання різних способів і організаційних форм контролю з урахуванням дидактичних його видів на основі застосування різноманітних засобів навчання та безпосередньо диференціюються на:

1) прийом усного індивідуального контролю, який базується на опитуванні, що дає змогу встановити рівень географічних знань і умінь кожного учня на основі його усної відповіді на розгорнуте запитання;

2) прийом усного фронтального контролю, який теж засновано на опитуванні, що вможливує встановлення рівня знань і умінь школярів уже всього класу чи значної їхньої частини за допомогою коротких, стислих запитань, які пропонуються всім учням одночасно й на які вони відповідають усно;

3) прийом усного колективного контролю (взаємоконтролю), який хоч і теж має форму опитування, але вже учнів учнями, тобто взаємоперевірку їхніх знань і умінь з наступним оцінюванням відповідних результатів учителем;

4) прийом письмового й графічно-знакового індивідуального контролю, застосування якого дає змогу виявити географічні навчальні досягнення кожного школяра на основі результатів виконання письмових і графічно-знакових завдань, що відрізняються за змістом і обсягом;

5) прийом письмового й графічно-знакового фронтального контролю, використання якого уможливує встановлення рівня знань і умінь учнів усього класу чи значної їхньої частини на основі результатів виконання письмових і графічно-знакових завдань, однакових за змістом і обсягом;

6) прийом письмового й графічно-знакового диференційовано-групового контролю, спрямований за змістом на визначення навчальних досягнень окремих груп учнів за допомогою різноманітних письмових і графічно-знакових завдань, які вони обирають на власний розсуд;

7) прийом нестандартного колективного контролю з його різновидами (колективна експрес-гра тощо);

8) прийом тестового контролю;

9) прийом комбінованого (ущільненого) контролю, який є варіаційним поєднанням різноманітних згаданих вище прийомів перевірки й оцінювання навчальних досягнень школярів;

10) прийом комп'ютеризовано-інтегрованого контролю, застосування якого дає змогу об'єднувати як індивідуальну, фронтальну, диференційовано-групову й колективну форму контролю, так і комп'ютеризувати будь-який з розглянутих вище прийомів, зокрема і прийом комбінованого контролю.

Розглянемо особливості перелічених прийомів контролю навчальних досягнень учнів з географії. Так, традиційним і доволі ефективним є прийом усного індивідуального контролю у вигляді відповідного опитування учнів. Зазвичай воно проводиться біля дошки та дає змогу ґрунтовно й всебічно визначити ступінь засвоєння кожним школярем достатньо значного за обсягом географічного матеріалу.

Поширеним є й прийом усного фронтального контролю, який, зрозуміло, базується на усному фронтальному опитуванні. Воно дає змогу виявити географічні знання та вміння за допомогою стислих запитань чи завдань. На відміну від усного індивідуального опитування, цей спосіб перевірки й оцінювання розвиває уміння школярів висловлювати свої думки точно та лаконічно.

Прийом усного колективного контролю (взаємоконтролю) застосовується після завершення вивчення тематичного блоку географічного навчального матеріалу на уроці тематичного контролю й корегування навчальних досягнень учнів. Контрольні ж запитання й завдання пропонуються школярам заздалегідь – на перших уроках тематичного блоку.

Різновидом прийому усного колективного взаємоконтролю є прийом усного диференційовано-групового взаємоконтролю, спрямований на визначення навчальних досягнень окремих груп учнів за допомогою контрольних різнорівневих усних запитань і завдань, що колективно обговорюються у групах в обмежені терміни. Після обговорення представники груп звітують про результат колегіальної роботи групи. Учителю оцінює цей результат і виставляє всім учасникам групи однакові оцінки. Важливою умовою застосування такого прийому контролю є самостійність школярів у виборі рівня контролю, на адекватність якому вони претендують, і, відповідно, групи, у якій вони будуть працювати. Суттєвим недоліком такого контролю є неможливість обліку й оцінювання внеску кожного учня до спільного результату роботи групи.

Використання прийому письмового й графічно-знакового індивідуального контролю дає змогу повною мірою реалізувати інди-

відуальний підхід до учнів. Прийом полягає в тому, що школярам роздають картки із запитаннями чи завданнями, на які вони мають дати письмову відповідь. Зміст карток може бути найрізноманітнішим – це описові, аналітичні, зображувальні, графіко-діаграмні, табличні, картографічні (на контурних картах), розрахункові, вимірювальні й тестові завдання, а також завдання, що зацікавлюють (наприклад, кросворди тощо). Крім запитань і завдань, картки можуть мати додаткову інформацію (для розширення географічних знань учнів) і містити алгоритм виконання завдань, коментарі тощо. У такому разі вони виконують не тільки контрольну, а й дидактичну функції, що є дуже важливим для школярів, які мають прогалини у знаннях з тієї чи тієї теми. Загалом картки, що виконують дидактичну чи контрольну функції, належать до роздавального дидактичного матеріалу.

Застосування прийому письмового й графічно-знакового фронтального контролю сприяє визначенню рівня географічних знань учнів з широкого кола питань, з'ясуванню успішності у засвоєнні класом певних тем курсу і своєчасному виявленню типових недоліків у засвоєнні понять, умінь і навичок. На підставі результатів такого контролю вчитель вносить корективи у навчальний процес з географії й організовує повторювання недостатньо засвоєних питань.

Розглядуваний прийом контролю, що розглядається, можна застосовувати у формі: короткотривалих письмових контрольних робіт, що бажано проводити після усного поточного контролю на комбінованих уроках; картографічних диктантів (на контурних картах); географічних диктантів (де запитання й завдання передбачають дуже стислу відповідь) тощо.

Сутність прийому письмового й графічно-знакового диференційовано-групового контролю полягає в тому, що вчитель формує запитання й завдання різного рівня складності, які учні можуть обирати для виконання відповідно до самооцінки власних умінь і навичок. При цьому важливо, щоб школярі знали наперед, яку кількість балів вони можуть отримати, обираючи той чи той набір контрольних випробувань.

Наразі набувають поширення й різновиди прийому нестандартного колективного контролю, зокрема, як експрес-змагання, громадський огляд знань тощо.

Так, експрес-змагання як прийом може застосовуватися під час поточного контролю навчальних досягнень учнів. Таке змагання може бути організовано між трьома-чотирма групами школярів класу. У його процесі перевіряються географічні знання й уміння, сформовані на попередньому уроці, а також результати домашньої роботи учнів. При цьому оцінювання їхньої роботи відбувається за накопичувальною системою: за кожне правильно виконане завдання чи відповідь учитель видає учасникам змагання фішки різного кольору «номіналом» 1–3 бали. Основною проблемою застосування прийому експрес-змагання є дефіцит часу, що не дає змогу оцінити в повному обсязі навчальні досягнення всіх школярів. З огляду на це, учитель може виставляти оцінки за результатами низки експрес-змагань, які проводяться кілька уроків поспіль.

Громадський огляд знань як різновид прийому нестандартного колективного контролю доцільно використовувати у кінці семестру чи навчального року. Підготовчий період до цього передбачає розробку вчителем переліку запитань, завдань, практичних і графічно-знакових видів робіт, які учні отримують на громадському огляді знань, причому їхнє оприлюднення має відбутися щонайменше за місяць до проведення такого огляду.

Тривалість підготовчого періоду залежить від обсягу й складності географічного навчального матеріалу, що буде контролюватися під час громадського огляду знань. При цьому клас заздалегідь розбивають на команди по 4–6 осіб на чолі з консультантом, і

вчитель співпрацює саме із цими консультантами, керуючи через них підготовчою навчально-пізнавальною діяльністю учасників команд. За потреби, учитель може надавати «настановні» консультації й окремим учням.

Упровадження прийому комп'ютеризовано-інтегрованого контролю навчальних досягнень учнів є нагальною вимогою сьогодення, зважаючи й на те, що його застосування актуально модернізує будь-який з розглянутих вище прийомів контролю, зокрема їхнє поєднання стосовно будь-якої організаційної форми перевірки й оцінювання знань. Наразі постійно розробляється нове програмне забезпечення для контролю навчальних досягнень учнів, що підтримує багатоваріантні завдання з географії, які учні можуть виконувати, працюючи в інтерактивному режимі за умов, коли на моніторі водночас може відтворюватися текст завдання й пов'язані з ним відповідні засоби, поміж них навчальні географічні моделі, а також результати роботи, оцінки, аналіз помилок, необхідні пояснення й коментарі тощо. Зрозуміло, що використовувати зазначений прийом найбільш доцільно на основі комп'ютеризованої локальної системи підтримки навчання.

Різновиди методів, дидактичних видів, організаційних форм, способів і прийомів контролю рівня сформованості предметно-географічних компетентностей учнів – це необмежена царина творчості вчителів-практиків. Впровадження й розвиток компетентнісного навчання географії вимагає подальших досліджень педагогічного досвіду тих учителів географії, діяльність яких спрямована на формування здатності учнів застосовувати навчальні досягнення з географії на вирішення життєво важливих завдань та проблемних.

Список використаних джерел

1. Вишнікіна Л. П. Методическая система компетентностного обучения географии / Л. П. Вишнікіна // Могилевский меридіан. — Т. 16, выпуск 3—4. — 2016. — С. 82—86.
2. Самойленко В. М. Дидактика географії : монографія / В. М. Самойленко, О. М. Топузов, Л. П. Вішнікіна, О. Ф. Надтока, І. О. Діброва. — К. : Педагогічна думка, 2014. — 586 с.
3. Топузов О. М. Загальна методика навчання географії : підручник [з грифом МОНМС України] / О. М. Топузов, В. М. Самойленко, Л. П. Вішнікіна. — К. : ДНВП «Картографія», 2012. — 512 с.

References

1. Vishnikina, L. P. (2016) Metodicheskaya sistema kompetentnostnogo obucheniya geografii [The methodological system of competency building approach in Geography teaching]. Mogilyov meridian, V. 16, issue 3—4, 82—86 [in Russian].

2. Samoilenko, V. M. (2014) Dydaktyka geographii: monographiya [Didactics of Geography: monography] / V. M. Samoilenko, O. M. Topuzov, L. P. Vishnikina, O. F. Nadtocka, I. O. Dibrova. — Kyiv : Pedahohichna dumka, 586 [in Ukrainian].
3. Topuzov, O. M. (2012) Zahal'na metodyka navchannya geografii: pidruchnyk [z hryfom MONMS Ukrainy] [General techniques of Geography teaching: textbook (classified by Ministry of Education, Science, Youth and Sport of Ukraine)] / O. M. Topuzov, V. M. Samoilenko, L. P. Vishnikina. — Kyiv : DNVP «Kartohrapiya», 512 [in Ukrainian].

Вишнікіна Л. П. Методика контролю рівня сформованості предметної географічної компетентності учнів

В статті охарактеризовані особливості методики здійснення контролю рівня сформованості предметної географічної компетентності учнів в процесі компетентного навчання географії, розкрито поняття «компетентний контроль» як категорії компетентного навчання географії, названі функції такого контролю. В роботі освітлено сутність методів, дидактичних видів, організаційних форм і способів компетентного контролю навчальних досягнень учнів по географії. Особливу увагу приділено різноманітним прийомам перевірки і оцінювання рівня сформованості таких предметно-географічних компетентностей учнів як знання, вміння і навички; охарактеризовані різноманітні прийоми нестандартного колективного контролю – експрес-соревнування і громадський огляд знань.

Ключові слова: компетентний контроль; методи, дидактичні види, організаційні форми і способи компетентного контролю; прийоми перевірки і оцінювання предметно-географічних компетентностей учнів.

Vishnikina L. P. The method of control of the level of formation of subject geographical competence of students

The article describes the features of the methodology for monitoring the level of formation of the subject geographical competence of students in the process of competence training in geography; it is pointed out that the effectiveness of implementing a competence approach to teaching geography depends on a comprehensive and systemic control of the level of formation of individual subject-geographical competencies of students. The notion of «competence control» as a category of competency-based geography training is disclosed. It is an obligatory component of the process of competence training in geography, which provides end-to-end feedback between the teacher and students. The functions of such control are named: motivational, diagnostic, stimulating, learning-verifying, correctional, developing, prognostic and educational. The essence of methods, didactic types, organizational forms and methods of competence control of students' educational achievements in geography is covered in the work. Methods of competence control of students' educational activities and progress in geography are determined by a given level of independent educational and cognitive activity, in which students perform control tasks. Methods of control include: reproductive, productive, problematic and creative. Didactic types of competent control of educational achievements of students in geography are determined by the place of these types in the educational process and the amount of knowledge and skills that are being tested: preliminary, current, and thematic (periodic) and final. Organizational forms of competence control of achievements of students are determined by the nature of the organization of testing knowledge, skills and abilities of students and presented by the front, individual, differentiated group and collective control. There are also ways of competent control of educational achievements of students in geography, namely oral, written (including test), graphic-sign and computerized control. Methods of control of educational achievements provide a combination of different methods and organizational forms of control, taking into account the didactic types of it, based on the use of various teaching aids. The methods of non-standard collective control include, in particular, express-competition, public survey of knowledge, etc.

Key words: competence control; methods, didactic types, organizational forms and methods of competence control; прийоми перевірки і оцінювання предметно-географічних компетентностей учнів; methods of testing and assessing the subject-geographical competencies of students.

Стаття надійшла до редколегії 17.09.2017